

1904 - 2021, 117 Χρόνια από την έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα.

Και ορισμένοι...θέλουν να αφαιρέσουν ιστορικά αυταπόδεικτα στοιχεία του ονόματος: ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ!!!

Ευάγγελος Μαυρογόνατος

"...Η Μακεδονία είναι οι πνεύμονες της Ελλάδας, και χωρίς αυτούς, η υπόλοιπη Ελλάδα είναι καταδικασμένη σε θάνατο" (Παύλος Μελάς)

Πέρασαν 117 χρόνια, δηλαδή ένας και πλέον αιώνας, από τους Βαλκανικούς Πολέμους, τότε που η Θεσσαλονίκη και η Μακεδονία απελευθερώθηκαν και εντάχθηκαν μαζί με άλλες περιοχές της πατρίδας μας στον εθνικό κορμό.

Είναι μια ιδιαίτερα σημαντική ιστορική επέτειος καθώς η μικρή τότε Ελλάδα είχε μόλις βγει νικήτρια μέσα από τις μάχες των δύο Βαλκανικών Πολέμων και είχε διπλασιάσει σχεδόν την έκταση και τον πληθυσμό της, επιτυγχάνοντας ένα σημαντικό μέρος της γεωγραφικής εθνικής ολοκλήρωσής της.

Όμως οι επιτυχίες και τα κατορθώματα εκείνης της χρονιάς δεν ήρθαν στα ξαφνικά και δίχως κόπο. Είχε προηγηθεί μια μακροχρόνια και σκληρή πάλη, τόσο ιδεολογική όσο και ένοπλη, ώστε να προετοιμαστεί κατάλληλα το έδαφος, και δεν είναι άλλη από αυτή του περίφημου Μακεδονικού Αγώνα.

Με τον όρο Μακεδονικός Αγών εννοούμε τον ιδιόμορφο και πολυμέτωπο εκείνο πόλεμο, που διεξήχθη στην τουρκοκρατούμενη τότε Μακεδονία και κράτησε περίπου σαράντα χρόνια, από το 1870 μέχρι το 1908.

Ο χάρτης των Βαλκανίων σύμφωνα με τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου

Τα αίτια του μεγάλου αυτού αγώνα ήταν ο ρωσοτουρκικός πόλεμος του 1877-78 με τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, που εξέθρεψε τον βουλγαρικό επεκτατισμό και ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 με την άδοξη ήττα μας, η οποία σκόρπισε την γενική απογοήτευση.

Ο Μακεδονικός Αγώνας είχε **τρεις φάσεις**.

Η πρώτη φθάνει μέχρι το 1887 και έχει ως κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα την προπαγανδιστική δράση των ξένων κομιτάτων.

Η δεύτερη από το 1887 μέχρι το 1904 διακρίνεται για την τρομοκρατική δράση του βουλγαρικού κομιτάτου **και**

η Τρίτη από το 1904 μέχρι το 1908 συνιστά την ένοπλη αναμέτρηση Ελλήνων και Βουλγάρων, οι οποίοι εργάζονταν συστηματικά για τον εκβουλγαρισμό της Μακεδονίας.

Η Ελλάδα αν και είχε βγει νικήτρια μέσα από τα ηρωικά κατορθώματα της επανάστασης του 1821, ωστόσο δεν είχε μπορέσει να συμπεριλάβει στα περιορισμένα εδάφη της πολλές περιοχές όπου κατοικούσαν Έλληνες.

Ανάμεσα στις περιοχές που παρέμεναν αλύτρωτες ήταν και η Μακεδονία, η ένδοξη γη που, πολλά χρόνια πριν, είχε γεννήσει το Μεγαλέξανδρο.

Τα προβλήματα για τους υποδουλωμένους ακόμη Έλληνες της Μακεδονίας ήταν ιδιαίτερα πολύπλοκα καθώς δεν είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τις καταπιέσεις των κυρίαρχων Τούρκων, αλλά ταυτόχρονα, έπρεπε να αντιπαλέψουν και τις διεκδικήσεις των γειτονικών λαών και κρατών και πολύ περισσότερο αυτές των Βουλγάρων.

ΟΜΑΔΑ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ (1903-1908)

Οι Βούλγαροι είχαν, ήδη, κατορθώσει να δημιουργήσουν δικές τους εκκλησιαστικές αρχές, αντίπαλες του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Έχοντας αυτές ως εργαλείο και με την ανοχή των Τούρκων προσπαθούσαν να πάρουν με το μέρος τους πολλούς από τους χριστιανούς της Μακεδονίας που ήταν σλαβόφωνοι.

Η αντιπαράθεση τόσο με τους Τούρκους όσο και με τους Βούλγαρους γινόταν όλο και πιο απειλητική, όλο και πιο σκληρή.

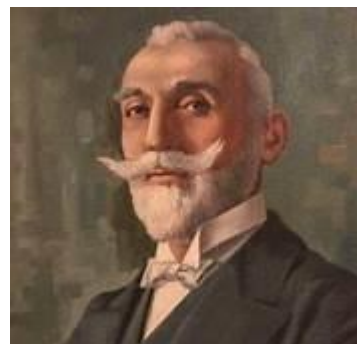
Κορυφώθηκε ανάμεσα στα 1904 με 1908 όταν πήρε μία ένοπλη και αιματηρή μορφή, τη μορφή του Μακεδονικού Αγώνα.

Το επίσημο ελληνικό κράτος απέφευγε να παρουσιάζεται ως υποκινητής των Ελλήνων της Μακεδονίας σε ανταρσία.

Εικόνα 2 Ι. Δραγούμης

Ωστόσο, μέσα από τα προξενεία που διέθετε στη Θεσσαλονίκη, το Μοναστήρι και τις Σέρρες, επέτρεψε στους Έλληνες διπλωμάτες, όπως ο Ίωνας Δραγούμης και ο Λάμπρος Κορομηλάς και ορισμένους επίλεκτους αξιωματικούς που στάλθηκαν ειδικά, να οργανώσουν και να στηρίξουν τον αγώνα.

Εικόνα 1 Α. Κορομηλάς

Εικόνα 3 Α. Καλαποθάκης

Επιπλέον, στην Αθήνα επιτράπηκε η ίδρυση και δράση του Μακεδονικού Κομιτάτου όπου ο δημοσιογράφος Δημήτριος Καλαποθάκης ο οποίος κατεύθυνε τις προσπάθειες των απλών πολιτών.

Στην ύπαιθρο της Μακεδονίας δρούσαν από χρόνια ένοπλες ομάδες ντόπιων αγωνιστών που σήκωναν στις πλάτες τους τις αιματηρές επιχειρήσεις άλλοτε άμυνας και άλλοτε επίθεσης.

Σε αυτή πια τη φάση η Ελλάδα άρχισε να στέλνει μαζί με τα πολεμοφόδια και αξιωματικούς του στρατού, οι οποίοι προσπάθησαν να οργανώσουν καλύτερα τις ομάδες των ντόπιων και των εθελοντών που κατέφθαναν κι από άλλα μέρη του ελληνισμού.

Η δράση του Παύλου Μελά, με το ψευδώνυμο "Μίκης Ζέζας" (τα ονόματα του γιού και της κόρης του) ενός νέου αξιωματικού προερχόμενου από τις τάξεις της λεγόμενης καλής κοινωνίας των Αθηνών, που ξεχειλίζει από ενθουσιασμό και πατριωτισμό, έχει περάσει στη σφαίρα του θρύλου.

Ο ηρωικός θάνατός του στα 1904 συγκλόνισε, συγκίνησε και ενίσχυσε ακόμη περισσότερο ένα κύμα εθελοντισμού στον αγώνα και ουσιαστικά σηματο-

Εικόνα 4 Π. Μελάς

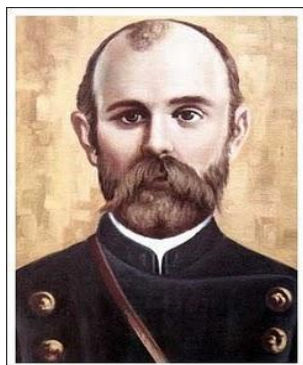
δότησε την έναρξη του ένοπλου Μακεδονικού αγώνα.

Όμως οι πραγματικοί πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα ήταν οι κάτοικοι της υπαίθρου, αυτοί εξασφάλιζαν τα κρησφύγετα, τα εφόδια τα νοσήλια, τις πληροφορίες, τις μεταφορές, τους οδηγούς και τους αγγελιοφόρους και ήταν αυτοί που βρίσκονταν αντίμετωποι με τα σκληρά αντίποινα των τουρκικών στρατευμάτων και των βούλγαρων κομιτατζήδων.

Εικόνα 5 Π. Μελάς νεκρός

Ιδιαίτερα για το βουλγαρικό κομιτάτο ο πραγματικός εχθρός δεν ήταν οι έλληνες αντάρτες, ήταν οι Γραικομάνοι, αυτοί οι ντόπιοι χωρικοί και αγωνιστές που αν και πολλές φορές ήταν σλαβόφωνοι έδιναν και τις ζωές τους για να παραμείνουν Έλληνες.

Εικόνα 6 Καπετάν Κώττας

Χαρακτηριστικές μορφές ήταν οι ντόπιοι καπεταναίοι Κώττας, Παύλος Κύρου, Βαγγέλης Στρεμπενιώτης και ένα σωρό άλλοι.

Τους ντόπιους αγωνιστές συνέδραμαν εθελοντές από το πανελλήνιο και ιδιαίτερα εκατοντάδες Κρητικοί και Μανιάτες που έτρεξαν με αυταπάρνηση να σηκώσουν τα όπλα στα βουνά και τους βάλτους της Μακεδονίας.

Ιδιαίτερα τα ορεινά της Δυτικής Μακεδονίας στα Κορέστια, το Σινιάτσικο, το Βίτσι, το Μορίχοβο και το Περιστέρι έγιναν σημεία αναφοράς για τις μάχες που δόθηκαν με

τους αντιπάλους.

Τα εκτεταμένα έλη των Γιαννιτσών, απέκτησαν θρυλικές διαστάσεις στη συλλογική μνήμη καθώς εκεί κατέφευγαν τα αντίπαλα σώματα και εκεί έδωσαν κάποιες από τις θρυλικές μάχες.

Εκεί έδρασε η ομάδα του ανθυπολοχαγού Τέλου Αγαπηνού, ο γνωστός ως καπετάν Άγρας.

Εικόνα 8 Πηνελόπη Δέλλα

Η δόλια σύλληψη και ο απαγχονισμός του από τους κομιτατζήδες έμελλε να τον αναδείξουν σε ηρωική μορφή.

Αυτήν τη σχεδόν μυθική περιοχή διάλεξε ως σκηνικό η Πηνελόπη Δέλλα για την πλοκή του περίφημου παιδικού διηγήματος «*Τα μυστικά του βάλτου*» με πρωταγωνιστή το μικρό Γιόβαν, ένα φτωχό, αδύναμο και συνεχώς πεινασμένο μακε-

Εικόνα 7 Τέλος Αγαπηνός

δονόπουλο που με τις ισχνές δυνάμεις του και το ηρωικό του πείσμα στήριζε κι αυτό τον αγώνα ως αγγελιοφόρος.

Παρά τις πιέσεις και τις διώξεις οι περισσότεροι από τους χριστιανούς της Μακεδονίας, ελληνόφωνοι, σλαβόφωνοι αλλά και βλαχόφωνοι και αλβανόφωνοι, παρέμεναν ένθερμοι υποστηρικτές της μητέρας εκκλησίας του Πατριαρχείου αντιμαχόμενοι τις διάφορες προπαγανδιστικές κινήσεις.

Το ελληνορθόδοξο ποιμνιο συσπειρωνόταν γύρω από τους «πατριαρχικούς» κληρικούς και την «ελληνική ιδέα».

Σημαντικοί στυλοβάτες του ιδεολογικού αγώνα που δόθηκε ήταν οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία τους. Όπου υπήρχε σταθερή λειτουργία ελληνικού σχολείου και εκκλησίας σήμαινε πως υπήρχε παρουσία και δράση του κατώτερου κλήρου και των απλών δασκάλων.

Για τους κατοίκους της απόμερης μακεδονικής ενδοχώρας η παρουσία αυτών ήταν απόδειξη ελληνικού φρονήματος και πρόκριμα για τελική ελληνική επικράτηση σε μία περιοχή.

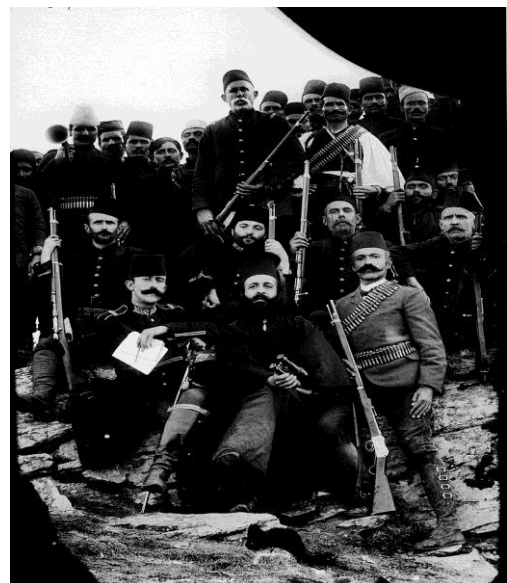
Ωστόσο, οι απλοί παπάδες και οι δάσκαλοι των Ελλήνων ήταν ο ευκολότερος και ο πλέον συμβολικός στόχος των «εξαρχικών», των οπαδών των Βουλγάρων και των τουρκικών διωκτικών αρχών.

Τους ιερείς συνέδραμαν και καθοδηγούσαν λαμπρές ηγετικές μορφές αρχιερέων όπως ο Γερμανός Καραβαγγέλης, μητροπολίτης Καστορίας, ο Ιωακείμ Φορόπουλος στο Μοναστήρι, ο Χρυσόστομος στη Δράμα και ο Αιμιλιανός στα Γρεβενά, ο οποίος εκτελέστηκε από τους αντιπάλους.

Στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπως η Θεσσαλονίκη, το Μοναστήρι, οι Έλληνες αστοί, η μορφωμένη ελίτ, οι επιστήμονες, οι επιτυχημένοι έμποροι, βιοτέχνες και επαγγελματίες έθεσαν σε λειτουργία μυστικές οργανώσεις με σκοπό και στόχο να στηρίξουν τις ελληνικές προξενικές αρχές και τον αγώνα μέσα στις πόλεις, αλλά και να συνδράμουν τους λιγότερο προνομιούχους της υπαίθρου.

Εικόνα 10 Νεότουρκοι

Εικόνα 9 Γερμανός Καραβαγγέλης

Η σκληρή αιματηρή φάση του Μακεδονικού Αγώνα έληξε το 1908, με την απατηλή επικράτηση της «επανάστασης» των Νεότουρκων που μιλούσε και υποσχόταν αλλά δεν έφερε αδελφoσύνη, ελευθερία και ισοπολιτεία για όλους τους κατοίκους της

Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Απεναντίας, ανέδειξε σταδιακά το αδιάλλακτο προ-σωπείο του τουρκικού εθνικισμού.

Τελικά, τέσσερα χρόνια αργότερα, στα 1912, οι μάχες των Βαλκανικών Πολέμων και οι διπλωματικές συμφωνίες της εποχής έδωσαν την ευκαιρία στην Ελλάδα να απελευθερώσει και να ενσωματώσει το μεγαλύτερο μέρος των μακεδονικών εδαφών, αν και θυσιάστηκαν οριστικά σημαντικά κέντρα του μακεδονικού ελληνισμού όπως το Μοναστήρι, η Στρώμνιτσα και το Μελένικο.

Η νέα τότε Ελλάδα βγήκε πολύ πιο δυνατή διπλάσια σε έκταση και τα γεμάτα ελπίδα και δυναμισμό απελευθερωμένα εδάφη της Μακεδονίας, έγιναν σύντομα οι φιλόξενοι χώροι υποδοχής των εκατοντάδων χιλιάδων προσφύγων από άλλες πιο μακρινές αλησμόνητες πατρίδες.

"Όμως, δε θα πρέπει να παραγνωρίζουμε και να ξεχνούμε τη σημερινή πραγματικότητα, αλλά και ούτε να εφησυχάζουμε .

Η ιδεολογική πλευρά του Μακεδονικού Αγώνα δεν έχει λήξει οριστικά.

Μπορεί οι παλιοί αντίπαλοι να έχουν από χρόνια υποχωρήσει κάποιοι νεότεροι, όμως, βρήκαν την ευκαιρία να αναπτύξουν νέες διεκδικήσεις.

Προσπαθούν να αφαιρέσουν από την Ελλάδα και τους Έλληνες τα αυταπόδεικτα ιστορικά δικαιώματά τους πάνω στο όνομα της Μακεδονίας, επιχειρούν να τα καπηλευτούν και να τα υιοθετήσουν ως δικά τους.

"...Οι Μακεδόνες, φυλή ελληνική, με ψυχή ελληνική και ήθη ελληνικά και με γλώσσα καθαρά ελληνική!..." (ΣΑΒΑΝ Γάλλος Αρχαιολόγος).

ΠΗΓΕΣ:

- «Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ» Παπαρρηγόπουλος
- Διαδίκτυο (φωτογραφίες)
- Βικιπαίδεια